

Akredytywa „red clause” i „green clause”

Akredytywa z „**czerveną**” i „**zieloną**” klauzulą należą do akredytyw zaliczkowych ¹⁾, które są szczególnym rodzajem prefinansowania dla eksporterów czyli beneficjentów tych akredytyw ²⁾. Umożliwiają im bowiem finansowanie nie tylko zakupu towarów od bezpośrednich wytwórców, ale również czynności związanych z przygotowaniem towarów do wysyłki a następnie z ich składowaniem i transportem. Niezbędne na ten cel środki finansowe są w takich przypadkach otrzymywane przez beneficjentów akredytywy zaliczkowo, tzn. przed wysyłką towaru a zatem przed realizacją akredytywy, otwartej na ich rzecz przez banki importerów.

Jak łatwo zauważyć, taki wariant akredytywy jest najbardziej odpowiedni dla pośredników handlowych, którzy muszą ponieść pewne koszty wstępne, niezbędne dla realizacji zawartej transakcji a nie są zainteresowani tym, aby czynić to na własny rachunek (np. komisanci, konsygnatariusze) ³⁾.

Niemniej należy uwzględnić fakt, że wypłaty zaliczkowe w tego rodzaju akredytywach odbywają się na **wyłączne ryzyko zleceniodawcy i / lub banku otwierającego** ⁴⁾. Dlatego bardzo istotne jest odpowiednie zabezpieczenie się importera (zleceniodawcy akredytywy) przed ewentualnością nieotrzymania towaru, nie dojścia transakcji do skutku, przy jednoczesnej groźbie utraty wypłaconej wcześniej zaliczki.

W takich przypadkach w miarę skutecznym sposobem przeciwdziałania owemu ryzyku jest **uwarunkowanie wypłat zaliczkowych od złożenia zobowiązania przez beneficjenta akredytywy do zwrotu otrzymanych kwot (wraz z odsetkami)** w razie niewysłania towaru bądź stwierdzenia wystąpienia błędów w dokumentach prezentowanych bankowi w ramach procedury rozliczenia akredytywy. Owo zobowiązanie powinno być, zatem odpowiednio zabezpieczone, np. gwarancją zwrotu zaliczki ⁵⁾, bądź akredytywą standby „advance payment” ⁶⁾.

Nazwy wymienionych w tytule akredytyw, związane są z zawartą w ich treści specjalną klauzulą, upoważniającą bank pośredniczący (awizujący lub potwierdzający akredytywę) do wypłaty zaliczki beneficjentowi zanim dokona on ostatecznej prezentacji wymaganych akredytywą dokumentów.

Klauzule zaliczkowe dla zwrócenia uwagi na ich szczególny charakter były wpisywane odpowiednio:

- **czzerwonym atramentem** (w akredytywach tradycyjnych typu listu kredytowego ⁷⁾) lub **czzerwonym drukiem** (we współczesnych akredytywach dokumentowych) i stąd nazwa „**red clause**” documentary letter of credit;
- **zielonym atramentem** lub **zielonym drukiem** w przypadku akredytywy „**green clause**”.

Akredytywy zaliczkowe z „czerveną klauzulą” a zwłaszcza z „zieloną klauzulą” są obecnie rzadko spotykane w handlu międzynarodowym. Można je jednak spotkać w rozliczeniach transakcji

handlowych zawieranych na Dalekim Wschodzie bądź w Australii (handel wełną)⁸⁾. Pośrednicy handlowi, którzy je realizują, występując w otwieranych na ich rzecz akredytywach jako beneficjenci, mogą dzięki klauzuli zaliczkowej, uzyskać przedpłatę nawet w wysokości przekraczającej 50 % kwoty akredytywy. Jest ona im wypłacana przed załadunkiem towaru przeznaczonego dla zamorskiego importera. Pośrednicy muszą, bowiem wypłacić odpowiednie zaliczki dostawcom i ponieść koszty związane z przechowaniem oraz organizacją transportu do ostatecznego odbiorcy⁹⁾.

Beneficjent akredytywy z czerwoną klauzulą może, bowiem być dostawcą towarów, lecz znacznie częściej jest agentem kupującego i bierze udział w aukcji towarów (zwłaszcza wełny w Australii) i sprzedażach, zazwyczaj z dala od kraju nabywcy, kiedy koniecznością jest dokonanie natychmiastowej zapłaty za towary – a zatem potrzebuje na ten cel zaliczki.

W ramach akredytywy bank pośredniczący jest upoważniony przez bank ją otwierający do dokonania wypłat zaliczkowych beneficjentowi, na poczet pełnej sumy transakcji objętej akredytywą, tak, aby mógł on owych płatności dokonać.

Gdy zatem w stosownym czasie towary zostają wysłane i odpowiednie dokumenty wysyłkowe zostają zaprezentowane bankowi w ramach akredytywy, wpływy z transakcji zostają użyte do likwidacji zaliczek przedwysyłkowych.

Zaliczki są zazwyczaj wypłacane w lokalnej walucie w celu uniknięcia wahań kursowych w okresie pomiędzy wypłatą zaliczki a momentem dokonania zapłaty w ramach akredytywy. Jeżeli akredytywa jest otwarta w walucie innej niż lokalna, należy określić na czyj rachunek zostaną zaliczone różnice kursowe¹⁰⁾.

Jeżeli natomiast akredytywa z czerwoną klauzulą jest dostępna przez negocjację a nie przez zapłatę a vista, nie ma potrzeby czynić takiego zastrzeżenia wobec banku pośredniczącego, odpowiedzialnego za wypłatę zaliczek tak długo, aż ewentualne wpływy nie zostaną bankowi udostępnione.

Wyróżniamy dwa główne rodzaje „czerwonej klauzuli”:

1. Czerwona klauzula, **bez zabezpieczenia** (unsecured) zwana „czystą” (clean), która upoważnia do dokonywania wypłat zaliczkowych w zamian za oświadczenie beneficjenta, że są one niezbędne do zapłaty za tzw. towary przedwysyłkowe (pre – shipped goods).
2. Czerwona klauzula **zabezpieczona** lub dokumentowa, w ramach której zaliczki są wypłacane w zamian za kwity składowe, warranty lub podobne dokumenty oraz zobowiązanie beneficjenta co do dostarczenia konosamentu i / lub innych wymaganych przy wysyłce towarów. (Kwity składowe są zazwyczaj zwracane beneficjentowi w nadziei na to, że ułatwi mu to uzyskanie konosamentu). Ponadto od beneficjenta może być również wymagane uzyskanie ubezpieczenia składowanych towarów¹¹⁾.

W wypadku późniejszych następstw uniemożliwiających beneficjentowi wywiązanie się z obowiązków określanych w akredytywie (np. niezgodność zaprezentowanych dokumentów z warunkami akredytywy), bank pośredniczący ma prawo zażądać zwrotu wypłaconych zaliczek wraz z odsetkami oraz innymi kosztami, od banku otwierającego akredytywę.

Istnieje jeszcze inny typ „czerwonej klauzuli”, mianowicie:

3. Klauzula „pokwitowanie i zobowiązanie” lub „faktura i zobowiązanie”, która różni się od obu postaci „czerwonej klauzuli”, omówionych wyżej, przede wszystkim tym, że bank pośredniczący dokonuje wypłat zaliczek, w zamian za pokwitowanie beneficjenta lub fakturę wraz z jego zobowiązaniem do zwrotu kwot zaliczek w wypadku zaprezentowania dokumentów niezgodnych z akredytywą ¹²⁾.

Zaliczki w ramach klauzuli „pokwitowanie i zobowiązanie” nie są zazwyczaj wypłacane przez bank pośredniczący z jego własnych funduszy lecz w zamian za **natychmiastowy remburs** ze strony banku otwierającego akredytywę, co oznacza, że beneficjent będzie odpowiedzialny bezpośrednio wobec tego banku, w wypadku niewywiązania się z ciążącego na nim zobowiązania.

Poniżej prezentujemy przykładowe sformułowanie treści „czerwonej klauzuli” w każdym z omawianych przypadków ¹³⁾.

Clean red clause:

„As the accredited may have to pay for the wool before shipment, kindly grant him advances to enable him to make such payments against his statement that the money is required for the purpose of the aforesaid. We accept responsibility for repayment of anticipatory advances granted by you within the credit limits”.

Documentary red clause:

“As the accredited may have to pay for the goods before shipment please grant him advances for the purpose of making such payments against Warehouse Receipts or other documents evidencing the right to claim possession of the goods and the undertaking to deliver the relative Bills of Lading in due course. Such Warehouse Receipts or other documents may be entrusted to the accredited in exchange for his acknowledgement that documents are held by him as trustee for you and as your agent to obtain for you in exchange the relative Bill of Lading. The goods whilst in the warehouse pending shipment are to be insured by ..... (and in the acknowledgement mentioned above he should state that you are entitled to the benefit of such insurance).

We accept responsibility for the repayment of anticipatory advances granted by you within the credit limits”.

Invoice and undertaking clause:

“As the accredited will have to pay for goods, processing and ancillary charges before shipment, negotiations may be made to the beneficiary against invoices evidencing firstly cost of goods and / or processing and ancillary charges and the beneficiary’s undertaking to produce the relative shipping documents in due course. We accept responsibility for meeting such payments under the terms of credit”.

Odkąd w powszechnym użyciu znalazł się S.W.I.F.T.¹⁴⁾, zapis treści „czerwonej klauzuli” jest zawarty w komunikacie M T 700 (pole 47 A)¹⁵⁾ i przykładowo brzmi następująco:

„Beneficiary may draw in advance up ..... percent of the L / C value by clean sight draft against an undertaking that ..... the advance is to be used to pay for the purchases of the merchandise .....”¹⁶⁾.

Klauzula, o której mowa ma jak wiadomo upoważnić bank awizujący lub potwierdzający do wypłaty określonej procentowo zaliczki beneficjentowi, czyli eksporterowi. W zależności zatem od tego jak zostanie skonstruowana, może stawiać beneficjentowi wymagania, co do:

- przekazania bankowi zobowiązania dotyczącego wykorzystania otrzymanych w ramach zaliczki funduszy na zakup np. surowców, materiałów, itp. i / lub zapakowania towarów (Clean Red – Clause), lub
- przekazania zobowiązania do dostarczenia pewnych szczególnych dokumentów np. kwitu składowego od niezależnego domu składowego (magazynu), że towary są lub będą tam składowane i ubezpieczone, lub
- przedstawienia kompletu (full set) dokumentów, jakich wymaga akredytywa do banku negocjującego, w okresie ważności akredytywy (Documentary or Secured Red – Clause).

Oczywiście, dla zapewnienia większego komfortu zarówno bankowi otwierającemu akredytywę jak i zleceniodawcy, od beneficjenta można zażądać dokumentowego dowodu świadczącego o potwierdzeniu przez agenta linii żeglugowej, że na konkretnym statku, którym towary mają być przewożone, została zabukowana odpowiednia przestrzeń ładunkowa, a także data dostawy towaru na statek zgodna z akredytywą¹⁷⁾.

Gwoli ścisłości należy dodać, że we współczesnym transporcie multimodalnym bądź intermodalnym, łączącym co najmniej dwie różne gałęzie transportu, stosuje się jako odpowiednik tradycyjnego kwitu składowego, FIATA Warehouse Receipt (FWR)¹⁸⁾, czyli spedytorski kwit składowy, umożliwiający przenoszenie prawa własności towaru na jego odbiorcę.

Zajmijmy się pokrótce również akredytywą z „**zieloną klauzulą**”.

Akredytywa „**green clause**” jest obecnie rzadko stosowana i różni się od „**red clause**” letter of credit tym, że w jej przypadku występuje wymóg zabezpieczenia rzeczowego wypłaconej beneficjentowi zaliczki (np. w postaci kwitu składowego, warrantu lub zastrzeżenia prawa własności na towarze poprzez dostarczenie przez beneficjenta tzw. P.O.P. czyli Proof Of Product, tzn. dowodu własności produktu, który musi być notarialnie potwierdzony przez notariusza publicznego)¹⁹⁾. Natomiast w przypadku akredytywy z czerwoną klauzulą wymóg zabezpieczenia rzeczowego nie występuje, ponadto wypłaty zaliczek mogą sięgać do 80 % wartości kontraktu²⁰⁾.

Tak, więc aby bank pośredniczący dokonał wypłaty zaliczki beneficjentowi (na zakupy związane z kontraktem) musi on przedstawić dokument stwierdzający cesję prawa własności towaru na bank pośredniczący, np. warrant będący wartościowym kwitem składowym, wystawianym jedynie przez licencjonowane domy składowe²¹⁾. Należy dodać, że akredytywa z zieloną klauzulą pierwotnie pokrywała wypłacone beneficjentowi zaliczki, pozostając w ścisłym związku z funduszami zablokowanymi na rachunku zleceniodawcy, co narażało go na ryzyko kursowe. Polegało to na tym,

że towar mógł w tym wypadku stanowić dodatkowe zabezpieczenie wypłaconych zaliczek. Toteż obecnie „green clause” praktycznie nie jest stosowana.

Andrzej Blajer

© Copyright by Andrzej Blajer

www.renan.pl

28.02.2012

Przypisy

1. W literaturze problemu często spotyka się w przypadku akredytyw zaliczkowych angielskie określenia: „**Packing Credit**” i „**Anticipatory Credit**”, traktowane równoznacznie, przy czym pierwszy termin oznacza „kredyt za czas pakowania towaru” natomiast drugi to po prostu „kredyt zaliczkowy”. Należy dodać, iż jest on udzielany beneficjentowi przez miejscowy bank (beneficjenta), pośredniczący w akredytywie, aby umożliwić beneficjentowi skup towaru partiami a także jego opakowanie i przygotowanie do wysyłki (stąd nazwa **packing credit**) - por. J. Raue , „**Akredytywa dokumentowa w obrocie z krajami kapitalistycznymi**”, Polskie Wydawnictwa Gospodarcze, Warszawa 1955, s. 40.
2. Por. A. Watson, „**Finance of International Trade**” (4 th edition), The Chartered Institute of Bankers, London 1991, s. 173.
3. Por. T. S. Bhogal , A. K. Trivedi, „**International Trade Finance. A Pragmatic Approach**”, Palgrave Macmillan, New York 2008, ss. 59 – 60.
4. Por. A. Blajer , „**Informator eksportera / importera**”, tom. 1: „**Płatności dokumentowe: akredytywa i inkaso**”, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 1997, s. A 103.
5. Por. R. F. Bertrams , „**Bank guarantees in international trade**” (second revised editin), Kluwer Law International, ICC Publishing S.A., Paris 1996, ICC Publ. No. 547, s. 32 oraz M. Rowe , „**Trade and project finance in emerging markets**”, Euromoney Books, Playhouse Yard (U.K.) 1990, s. 169.
6. Por. J. E. Sifri , „**Standby letters of credit. A comprehensive guide**”, Palgrave Macmillan, New York 2008, s. 127.

7. Por. F – U. Jahrmann , **“Aussenhandel”** (8. Auflage), Friedrich Kiehl Verlag GmbH, Ludwigshafen am Rhein 1995, ss. 382 – 384. Na uwagę zasługuje istota funkcjonowania Commercial Letter of Credit – C.L.C., czyli handlowej akredytywy typu listu kredytowego, pierwowzoru akredytywy dokumentowej, która była papierem wartościowym. Porównaj prezentację multimedialną: „Akredytywa handlowa typu listu kredytowego”, www.renan.pl
8. Por. F. Dow , **„Understanding documentary bills and credits. A practical guide for exporters, importers, forwarders and bankers”**, Croner Publications Ltd, Kingston Upon Thames 1992, s. 143.
9. Por. B. J. Beecham , D. P. Whiting , **“Trade Finance: Payments & Services”**, London 1991, ss. 132 – 133.
10. Por. M. A. Davis , **“The documentary credits handbook”** (2 nd edition), Woodhead – Faulkner, Cambridge (England) 1989, s. 56.
11. Por. **“Trade Finance: Risques, Techniques, Technologie”**, Cahiers de L’Academie No. 12, Juin 2008, ss. 51 – 52. (L’Academie Science Techniques Coptables Financieres en partenariat avec SAGE).
12. Por. M. A. Davis , **“The documentary credits handbook”**, op. cit., s. 56.
13. Ibidem, s. 57.
14. **Society for Worldwide Inter – bank Financial Telecommunication** (Stowarzyszenie Światowego Rozwoju Międzybankowej Telekomunikacji Finansowej, założone w 1977 r., przez konsorcjum banków w celu stworzenia sprawnego i bezpiecznego przekazywania poleceń oraz komunikatów finansowych w skali światowej. Siedziba stowarzyszenia znajduje się w La Hulpe w Belgii. Obecnie S.W.I.F.T. zrzesza ponad 9.700 instytucji finansowych z 209 krajów, por. www.swift.com
15. Komunikat awizu akredytywy, pole 47 A to miejsce na dodatkowe informacje.
16. Por. J. M. Chen , **„Pitfalls in red clause LC”**, LC Views, Newsletter No. 97, February 2007, s. 2.
17. Data ta jest równoznaczna z tzw. sailing date, czyli datą wypłynięcia statku z portu załadunku.
18. FIATA – Fédération Internationale des Associations de Transitaires et Assimilés (Międzynarodowa Federacja Zrzeszeń Spedytorów powstała w 1926 r. we Wiedniu i mająca obecnie swoją siedzibę w Glattbrugg niedaleko Zurychu).
19. Por. **„Users’ Handbook for Documentary Credits under UCP 600”**, by Walter (Buddy) Baker and John F. Dolan, ICC Services Publications, Paris 2008, ICC Publ. No. 694, s. 86.
20. Por. A. Blajer , **“Documentary Credits in International Trade Transactions under New ICC Rules (UCP 600)”**, Oficyna Wydawnicza “Branta”, Bydgoszcz – Łódź 2009, ss. 145 – 146.
21. Por. T. S. Bhogal , A. K. Trivedi , **“International Trade Finance. A Pragmatic Approach”**, op. cit., s. 62.